

Regelink
Ecologie & Landschap

Soortgericht onderzoek

Brinkstraat en Gardenseweg/Da Costastraat, Putten

In het kader van de Flora- en faunawet
een onderzoek naar vleermuizen, gierwaluw, huismus en steenmarter

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	M. van der Hout
In opdracht van	amer / ruimtelijke ontwikkeling
Naam opdrachtgever	J. Doornbos
Rapportnummer	RA12118-01
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	16 november 2012
Aantal pagina's	42
Collegiale toets	M.W. van den Hoorn
Wijze van citeren	Hout, M. van der, 2012. Soortgericht onderzoek Brinkstraat en Gardenseweg/Da Costastraat, Putten. In het kader van de Flora- en faunawet. Rapport RA12118-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus en Samenwerkingsverband Ecologie

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding.....	7
1.2 Doel.....	7
1.3 Leeswijzer.....	7
2 Werkwijze en inspanning.....	9
2.1 Vleermuizen.....	9
2.2 Gierzwaluw.....	10
2.3 Huismus.....	10
2.4 Steenmarter.....	10
2.5 Volledigheid inventarisatie.....	10
3 Omschrijving onderzoekgebied.....	11
Brinkstraat.....	11
Da Costastraat/ Garderenseweg.....	12
4 Resultaten.....	13
4.1 Vleermuizen.....	13
Per soort.....	13
Per functie.....	14
4.2 Gierzwaluw.....	15
4.3 Huismus.....	15
4.4 Steenmarter.....	15
5 Ingreep.....	17
6 Toetsing aan de Flora- en faunawet.....	19
6.1 Effecten.....	19
6.1.1. Brinkstraat.....	19
6.1.2. Da Costastraat/Garderenseweg.....	19
Vleermuizen.....	19
Gierzwaluw.....	19
Huisumus.....	19
6.2 Toetsing Flora- en faunawet.....	20
6.2.1. Brinkstraat.....	20
6.2.2. Da Costastraat/Garderenseweg.....	20
7 Conclusies en aanbevelingen.....	21
7.1 Conclusies.....	21
7.1.1. Brinkstraat.....	21
7.1.2. Da Costastraat/Garderenseweg.....	21
7.2 Aanbevelingen.....	22

8 Geraadpleegde literatuur.....	23
8.1 Literatuur.....	23
8.2 Websites.....	23
Bijlage 1 Fotoimpressie onderzoekgebied.....	25
Bijlage 2 Verspreidingskaarten.....	29
Bijlage 3 Flora- en faunawet.....	35
A. Verbodsbepalingen.....	35
B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB).....	35
C. Gedragscodes.....	37
Bijlage 4 Definities.....	39

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Woningstichting Putten is voornemens om in onderzoekgebied Brinkstraat en Gardenseweg/Da Costastraat, Putten, de aanwezige huizen te slopen.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Om dergelijk soortgericht veldonderzoek goed te kunnen plannen en uitvoeren is het noodzakelijk te weten welke flora en fauna (potentieel) voorkomen in het gebied dat beïnvloed wordt door de voorgenumen ingrepen.

Uit een ecologische potentie-inschatting van Regelink Ecologie & Landschap (september 2011) blijkt dat in het onderzoekgebied mogelijk beschermde vleermuissoorten, nesten van jaarrond beschermde vogels, en steenmarter voorkomen. Derhalve heeft Regelink Ecologie & Landschap in opdracht van Woningstichting Putten onderzoek naar vleermuizen, gierzwaluw, huismus en steenmarter uitgevoerd.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten vleermuizen komen voor in het onderzoekgebied?
- Welke functies heeft het onderzoekgebied voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Zijn er jaarrond beschermde nesten van gierzwaluw en huismus aanwezig?
- Zijn er vaste rust- en/ of verblijfplaatsen van steenmarter aanwezig?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden werkwijze en inspanning beschreven, hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het onderzoekgebied. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het vleermuis-onderzoek gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 5 omschreven. Vervolgens zijn de mogelijke effecten van de ingreep gerelateerd aan de aanwezige soorten vleermuizen en getoetst aan de Flora- en faunawet (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 volgen de conclusies en aanbevelingen. Ten slotte is een korte literatuurlijst opgenomen (hoofdstuk 8).

2 Werkwijze en inspanning

Op 10 mei, 18 mei, 12 juni, 13 juni, 4 juli, 19 juli, 21 augustus en 11 september 2012 is het onderzoekgebied Brinkstraat en Gardenseweg/Da Costastraat, Putten, door M. van der Hout geïnventariseerd op vleermuizen, gierzwaluw, huismus en steenmarter. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden gunstig voor het inventariseren van vleermuizen, huismus en gierzwaluw (Tabel 1). Gedurende alle ronden is eveneens gelet op de aanwezigheid van (sporen van) steenmarter.

Tabel 1. Datum, tijdstip en weersomstandigheden van de inventarisaties.

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Weersomstandigheden
10-05-2012	ochtend	Huisumus	12°C, 3 Bft, geheel bewolkt, geen neerslag
18-05-2012	ochtend	Huisumus en vleermuizen	13°C, 3 Bft, geheel bewolkt, geen neerslag
12-06-2012	avond	Gierzwaluw en vleermuizen	14°C, 0 Bft, licht bewolkt, neerslag
13-06-2012	ochtend	Vleermuizen	13°C, 0 Bft, geheel bewolkt, geen neerslag
04-07-2012	avond	Gierzwaluw en vleermuizen	17°C, 2 Bft, geheel bewolkt, geen neerslag
19-07-2012	avond	Gierzwaluw	17°C, 2 Bft, licht bewolkt, geen neerslag
21-08-2012	nacht	Vleermuizen	19°C, 1 Bft, licht bewolkt, geen neerslag
11-09-2012	nacht	Vleermuizen	16°C, 1 Bft, helder, geen neerslag

2.1 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken is door middel van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid bepaald kon worden, is een opname gemaakt met een extern opnameapparaat (type: Roland Edirol R09H). Met behulp van het computerprogramma Batsound zijn deze opnamen nader geanalyseerd. Hierbij zijn de criteria zoals beschreven door Arjan Boonman (www.batecho.eu) toegepast. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende het voorjaar (tussen mei en augustus) zijn de bezoeken direct vanaf zonsopgang tot twee uur na zonsopgang of vanaf twee uur voor

zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd. Gedurende de nazomer (augustus tot oktober) zijn de bezoeken tussen een uur na zonsondergang en een uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In deze periode is minimaal twee uur geïnventariseerd.

2.2 Gierzwaluw

De bezoeken zijn vanaf 18:00 tot zonsondergang en met tussenpozen van 10 dagen uitgevoerd. Vanaf strategisch gekozen plekken (waar meerdere potentiële verblijfplaatsen overzien kunnen worden) is gedurende 15-30 minuten gepost om in- en uitvliegende dieren waar te kunnen nemen.

Gedurende de veldbezoeken is voornamelijk visueel met behulp van een verrekijker geïnventariseerd.

2.3 Huismus

De bezoeken zijn tussen een en twee uur na zonsopkomst gestart en duurden minimaal twee uur. De bezoeken zijn met tussenpozen van tien dagen uitgevoerd. Tijdens de bezoeken is nestindicatief gedrag (slepen met materiaal, zingend mannetje, aanwezigheid van een paartje bij de potentiële nestlocatie, balts, bedelende jongen, bezoek van ouders aan nest, nestbouw) genoteerd.

2.4 Steenmarter

Tijdens alle bezoeken is gelet op aanwezigheid van steenmarter of van sporen van deze soort.

2.5 Volledigheid inventarisatie

Het vleermuisonderzoek is volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur uitgevoerd

Zowel het gierzwaluw- als huismusonderzoek is uitgevoerd volgens de soortenstandaard die voor beide soorten door het Ministerie van EL&I zijn goedgekeurd.

De inventarisaties zijn steekproeven gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen zijn op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Flora- en faunawet een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

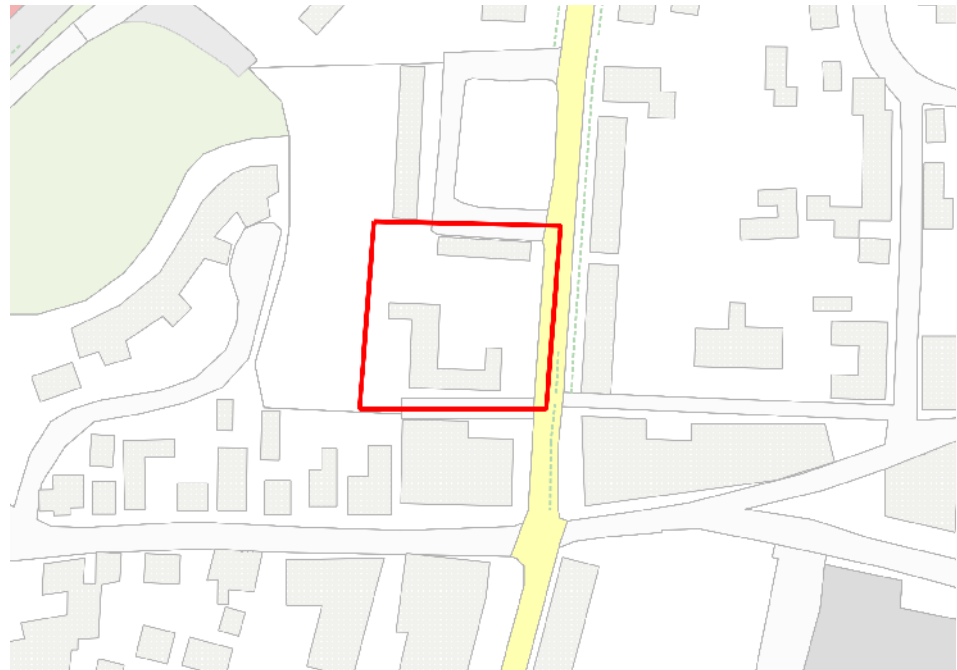
Met de gekozen methoden en inspanningen is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 2 (Zorgplicht) van de Flora- en faunawet. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3 Omschrijving onderzoekgebied

Het onderzoekgebied ligt in Putten, gemeente Putten, provincie Gelderland, en bestaat uit twee deelgebieden: Brinkstraat en Da Costastraat/Garderenseweg.

Brinkstraat:

Dit deelgebied is gelegen aan de Brinkstraat. In Figuur 1 is de begrenzing van het deelgebied weergegeven. Het deelgebied wordt aan de zuidzijde begrensd door de Koesteeg, aan de westzijde door bebouwing, aan de noordzijde door de Brinkstraat, en aan de oostzijde door de Brinkstraat.

Figuur 1. Ligging van het deelgebied Brinkstraat, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2012.

Binnen het deelgebied Brinkstraat zijn de volgende ecotopen aanwezig:

- gebouwen met en zonder spouwmuren;
- gebouwen met dakpannen;
- gebouwen met boeiboorden;
- gebouwen met deels steile daken;
- gebouwen met houten betimmering;
- tuinen met dunne bomen en struiken.

Da Costastraat/ Garderenseweg:

Dit deelgebied is gelegen aan de Da Costastraat en de Garderenseweg. In Figuur 2 is de begrenzing van het onderzoekgebied weergegeven. Het onderzoekgebied wordt aan de zuidzijde begrensd door huizen aan de Da Costastraat, aan de westzijde door de Da Costastraat, aan de noordzijde door de Van Damstaat en aan de oostzijde door de Garderenseweg.

Figuur 2. Ligging van het deelgebied Da Costastraat/ Garderenseweg, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2012.

Binnen het deel gebied Da Costastraat/Garderenseweg zijn de volgende ecotopen aanwezig:

- enkele gebouwen met dakpannen en spouwmuur;
- enkele gebouwen met dakpannen en mogelijk een spouwmuur;
- enkele stenen schuurtjes met dakpannen;
- enkele houten schuurtjes met dakpannen.

4 Resultaten

4.1 Vleermuizen

Gedurende het onderzoek werden binnen het onderzoekgebied drie soorten vleermuizen aangetroffen:

- gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)

Hieronder worden per soort de waarnemingen en functies weergegeven. Verspreidingskaarten zijn opgenomen in Bijlage 2 .

Per soort

Gewone dwergvleermuis

In het deelgebied Brinkstraat werden enkele gewone dwergvleermuizen foeragerend waargenomen. Het merendeel van de waargenomen dieren foerageerde op enige afstand van het onderzoekgebied. Gedurende het najaar werden meerdere baltsende mannetjes waargenomen. Van slechts een dier werd een paarverblijfplaats gevonden, direct ten noorden van het onderzoekgebied. Geen van de baltsende mannetjes toonde interesse in de panden in het onderzoekgebied zelf.

In het deelgebied Da Costastraat/Garderenseweg werden verspreid door het deelgebied en de directe omgeving hiervan enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Opvallend was de geringe activiteit van vleermuizen in het kraamseizoen (mei-juli). Wel werden drie zomerverblijfplaatsen gevonden waarin in alle een individu verbleef.

Tijdens het najaar (augustus-september) werden van meerdere mannetjes baltsroepen gehoord. In tegenstelling tot de geringe activiteit in het kraamseizoen was er het in het paarseizoen sprake van grote activiteit. Van maar liefst negen mannetjes werd een paarverblijfplaats aangetroffen in en in de directe omgeving van dit deelgebied. Hiervan bevinden zich er vier in dit deelgebied zelf.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis werd alleen net ten zuidwesten van het deelgebied Brinkstraat waargenomen. Het dier vloog al baltsend tussen de bomen door, waar het dier vermoedelijk zijn paarverblijfplaats in heeft.

Laatvlieger

Alleen in het deelgebied Da Costastraat/Garderenseweg werden laatvliegers waargenomen. Het betrof vermoedelijk slechts twee dieren. De dieren foerageerden

zeer kort en vertrokken daarna om buiten het onderzoekgebied verder te jagen. Net buiten het onderzoekgebied, direct ten westen ervan, werd een zomerverblijfplaats van enkele dieren gevonden.

Per functie

Foerageergebied

Deelgebied Brinkstraat doet dienst als beperkt foerageergebied voor gewone dwergvleermuis en in het paarseizoen ook als (zeer beperkt) foerageergebied voor ruige dwergvleermuis.

Deelgebied Da Costastraat/Garderenseweg is in het kraamseizoen van zeer beperkt belang als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Gedurende het paarseizoen is dit deelgebied, maar vooral de directe omgeving ervan van veel groter belang. Hierbij ligt de nadruk vooral op het gebied direct ten zuidoosten van dit deelgebied. Daar werden de meeste waarnemingen gedaan en ook de meeste individuen waargenomen.

Voor beide deelgebieden geldt dat op grond van de geringe omvang van de deelgebieden en het beperkte aantal foeragerende dieren gesteld kan worden dat beide deelgebieden geen essentieel foerageergebied vormen voor vleermuizen.

Vliegroutes

De aanwezige lijnvormige elementen werden niet als vliegroute gebruikt. Essentiële vliegroutes zijn dan ook niet aanwezig in beide deelgebieden.

Vaste rust- en of verblijfplaatsen

In het deelgebied Brinkstraat werden geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen aangetroffen.

Gedurende het kraamseizoen werden drie zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis in het deelgebied Da Costastraat/Garderenseweg gevonden. Alle verblijfplaatsen bevonden zich onder de dakpannen van de dakkapellen bij de adressen Da Costastraat 9, 19 en 23. Hiervan valt Da Costastraat 23 net buiten het deelgebied.

Daarnaast werd net buiten het plangebied een zomerverblijfplaats van een laatvlieger aangetroffen onder de nokpan aan de oostkant van Da Costastraat 2.

Tijdens de paarperiode werden in deelgebied Da Costastraat/Garderenseweg veel baltende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Gewone dwergvleermuizen roepen al vliegend om vrouwtjes naar hun paarverblijfplaats te lokken. Doordat zij hierbij door hun hele territorium vliegen is het doorgaans lastig om de exacte paarverblijfplaats te lokaliseren. Toch zijn negen paarverblijfplaatsen ontdekt, waarvan er vier binnen het deelgebied vallen. Binnen dit deelgebied betreft het de adressen Da Costastraat 3 en 9, Van Damstraat 39 en de Garderenseweg 22.

Wanneer locaties in gebruik zijn als zomer- of paarverblijfplaats kan ervan uitgegaan worden dat het ook door enkele individuen in gebruik zal zijn als winterverblijfplaats.

4.2 Gierzwaluw

De gierzwaluw werd alleen binnen het deelgebied Da Costastraat/Garderenseweg waargenomen. In deze straat werden naar schatting ongeveer tachtig individuen gezien. Binnen het plangebied zijn op vier locaties een of meerdere nesten aangetroffen. De ingangen van deze nesten bevinden zich aan de onderste rij dakpannen van de dakkapellen van Da Costastraat 11, 13, 17 en 19. Daarnaast bevinden zich ook zes nestlocaties van een of meerdere nesten in andere huizen in de Da Costastraat. Een verspreidingskaart is opgenomen in Bijlage 2 .

4.3 Huismus

Ook de huismus werd alleen in het deelgebied Da Costastraat/Garderenseweg aangetroffen. Op drie locaties binnen het deelgebied werden nestlocaties van een of meerdere nesten van huismus waargenomen. De nestingen bevonden zich aan de onderste rij dakpannen aan de straatkant. Binnen het deelgebied betrof het de locaties Da Costastraat 17 en 19 en Garderenseweg 22. Daarnaast bevinden zich ook zeven nestlocaties van een of meerdere nesten in andere huizen in de Da Costastraat. Een verspreidingskaart is opgenomen in Bijlage 2 .

4.4 Steenmarter

Gedurende het onderzoek werden geen waarnemingen van steenmarter gedaan. Ook werden geen sporen van deze diersoort aangetroffen. Het is dan ook redelijkerwijs uitgesloten dat de steenmarter in de deelgebieden voorkomt.

5 Ingreep

Woningbouwvereniging Putten is voornemens om beide deelgebieden opnieuw in te richten. Ingrepen die daartoe in het plangebied moeten plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- slopen (van een deel) van de woningen;
- verwijderen van begroeiing;
- bouwrijp maken van de grond.

De Flora- en faunawet hanteert een aantal belangen waaronder een ingreep kan vallen. Onderhavige ingreep valt onder het volgende belang:

j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

6 Toetsing aan de Flora- en faunawet

6.1 Effecten

6.1.1. Brinkstraat

In het deelgebied Brinkstraat werden geen beschermde functies van vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen aangetroffen. Deze kunnen op basis van dit onderzoek dan ook uitgesloten worden.

6.1.2. Da Costastraat/Garderenseweg

Vleermuizen

In het deelgebied Da Costastraat/Garderenseweg zijn twee zomerverblijfplaatsen en vier paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen aanwezig. Wanneer locaties in gebruik zijn als zomer- of paarverblijfplaats kan ervan uitgegaan worden dat deze ook door enkele individuen in gebruik zijn als winterverblijfplaats. Bij sloop van de bestaande bebouwing worden deze verblijfplaatsen verwijderd.

Er zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een winterverblijfplaats voor grotere aantallen dieren.

Gedurende het onderzoek werden geen vliegroutes waargenomen. Essentiële vliegroutes zijn vermoedelijk niet aanwezig in het onderzoekgebied.

Indien de nieuwbouw geschikt gemaakt wordt als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen ontstaat een nieuwe situatie die voor de aanwezige vleermuizen waarschijnlijk dezelfde waarde heeft als de huidige situatie.

Gierzwaluw

In het deelgebied Da Costastraat/Garderenseweg zijn vier nestlocaties van een of meerdere nesten van de gierzwaluw aanwezig. Bij sloop van de bestaande bebouwing worden deze verblijfplaatsen verwijderd.

Indien de nieuwbouw geschikt gemaakt wordt als vaste rust- en verblijfplaats voor de gierzwaluw ontstaat een nieuwe situatie die voor de aanwezige gierzwaluwen waarschijnlijk dezelfde waarde heeft als de huidige situatie.

Huismus

In het deelgebied Da Costastraat/Garderenseweg zijn drie nestlocaties van een of meerdere nesten van de huismus aanwezig. Bij sloop van de bestaande bebouwing worden deze verblijfplaatsen verwijderd.

Indien de nieuwbouw geschikt gemaakt wordt als vaste rust- en verblijfplaats voor de huismus ontstaat een nieuwe situatie die voor de aanwezige huismussen waarschijnlijk dezelfde waarde heeft als de huidige situatie.

6.2 Toetsing Flora- en faunawet

6.2.1. Brinkstraat

Met het uitvoeren van de werkzaamheden wordt in dit deelgebied de Flora- en faunawet niet overtreden.

6.2.2. Da Costastraat/Garderenseweg

Artikel 11 van de Flora- en faunawet verbiedt onder andere het vernietigen van vaste rust- en/of verblijfplaatsen.

De voorgenomen ingreep heeft een negatief effect op de lokaal aanwezige populatie van gewone dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus, maar omdat het een gering aantal dieren betreft, zal de ingreep geen effect hebben op de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Toch is het niet toegestaan de ingreep zonder aanvullende mitigerende maatregelen uit te voeren. Artikel 11 van de Flora- en faunawet verbiedt namelijk onder andere het vernietigen van vaste rust- en/of verblijfplaatsen. Voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom een mitigatieplan opgesteld te worden.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

7.1.1. Brinkstraat

- Deelgebied Brinkstraat fungeert als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis en zeer beperkt ook voor ruige dwergvleermuis.
- Op grond van de geringe omvang van het deelgebied en het beperkte aantal foeragerende dieren kan gesteld worden dat het deelgebied geen essentieel foerageergebied vormt voor vleermuizen.
- Gedurende het onderzoek werden geen vliegroutes waargenomen. Het is waarschijnlijk dat geen essentiële vliegroutes in het deelgebied aanwezig zijn.
- Tijdens het onderzoek zijn geen vaste rust- en/ of verblijfplaatsen van vleermuizen, gierzwaluwen en/ of huismussen aangetroffen.
- In het deelgebied zijn geen steenmarters of sporen daarvan waargenomen.
- Met het uitvoeren van de werkzaamheden in het deelgebied Brinkstraat wordt de Flora- en faunawet niet overtreden.
- Omdat het vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur kan gesteld worden dat het deelgebied afdoende is geïnventariseerd op vleermuizen.
- Omdat het gierzwaluw- en het huismusonderzoek heeft plaatsgevonden volgens soortenstandaards van het Ministerie van EL&I kan gesteld worden dat het deelgebied afdoende is geïnventariseerd op gierzwaluw en huismus.

7.1.2. Da Costastraat/Garderenseweg

- Deelgebied Da Costastraat fungeert als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis en in beperkte mate ook voor laatvlieger.
- Op grond van de geringe omvang van het deelgebied en het beperkte aantal foeragerende dieren kan gesteld worden dat het deelgebied geen essentieel foerageergebied vormt voor vleermuizen.
- Gedurende het onderzoek werden geen vliegroutes waargenomen. Het is waarschijnlijk dat geen essentiële vliegroutes in het deelgebied aanwezig zijn.
- Tijdens het onderzoek zijn geen kraamverblijfplaatsen aangetroffen.
- In het deelgebied zijn twee zomerverblijfplaatsen en vier paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen aanwezig. Bij sloop van

de bestaande bebouwing worden deze verblijfplaatsen verwijderd.

- Er zijn geen aanwijzingen voor winterverblijfplaatsen van grotere aantallen dieren. Wel duiden zomer- en paarverblijfplaatsen op het gebruik als winterverblijfplaats door enkele dieren.
- In het deelgebied zijn vier nestlocaties van een of meerdere nesten van de gierzwaluw. Bij sloop van de bestaande bebouwing worden deze verblijfplaatsen verwijderd.
- In het deelgebied zijn drie nestlocaties van een of meerdere nesten van de huismus aanwezig. Bij sloop van de bestaande bebouwing worden deze verblijfplaatsen verwijderd.
- In het deelgebied zijn geen steenmarters of sporen daarvan waargenomen.
- Met het uitvoeren van de werkzaamheden in het deelgebied wordt de Flora- en faunawet overtreden.
- Omdat het vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur kan gesteld worden dat het deelgebied afdoende is geïntervieweerd op vleermuizen.
- Omdat het gierzwaluw- en het huismusonderzoek heeft plaatsgevonden volgens soortenstandaards van het Ministerie van EL&I kan gesteld worden dat het deelgebied afdoende is geïntervieweerd op gierzwaluw en huismus.

7.2 Aanbevelingen

- Voor het uitvoeren van de werkzaamheden in het deelgebied Da Costastraat/ Garderenseweg dient een mitigatieplan opgesteld te worden waarmee de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus gewaarborgd blijft.

8 Geraadpleegde literatuur

8.1 Literatuur

Broekhuizen, S. (et al.), 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.

Gegevensautoriteit Natuur, 2009. Vleermuisprotocol.

[http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/files/vleermuisprotocol_2012_24_februari_2012-1.aspx (16-11-2012)].

Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (16-11-2012)].

Ministerie van EL&I, 2011. Soortenstandaard Gierzwaluw *Apus apus*. Dienst Regelingen.

Ministerie van EL&I, 2011. Soortenstandaard Huismus *Passer domesticus*. Dienst Regelingen.

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: *Acta Chiropterologica*, 8(2): 391-401.

8.2 Websites

www.batecho.eu

www.telmee.nl

www.vleermuis.net

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1 Fotoimpressie onderzoekgebied

Afbeelding 1. De huizen langs de Van Damstraat.

Afbeelding 2. De huizen aan de Da Costastraat.

Afbeelding 3. Een baltsend huismusmanneltje in de Da Costastraat.

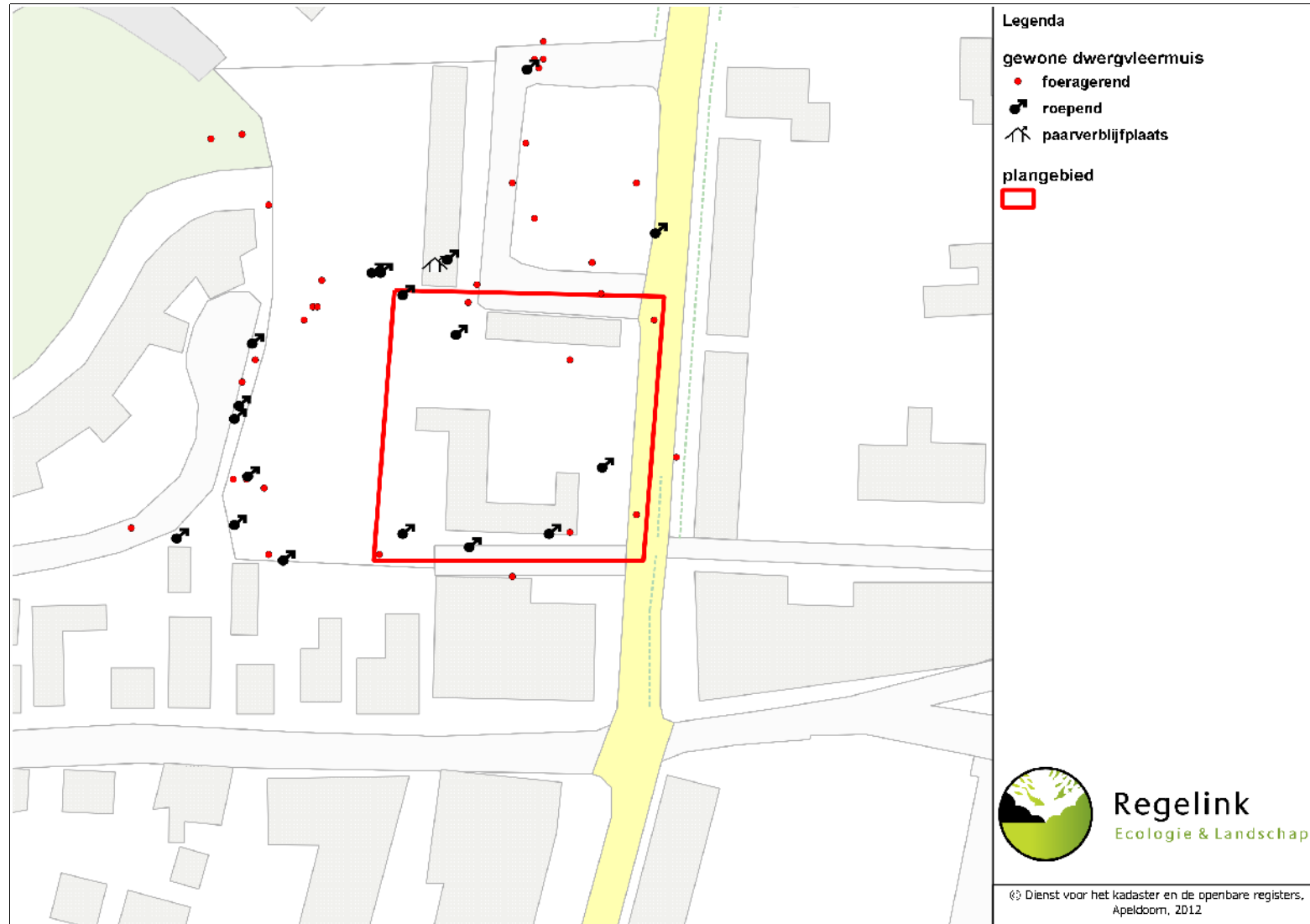
Afbeelding 4. Een huismus mannetje bij zijn nestingang.

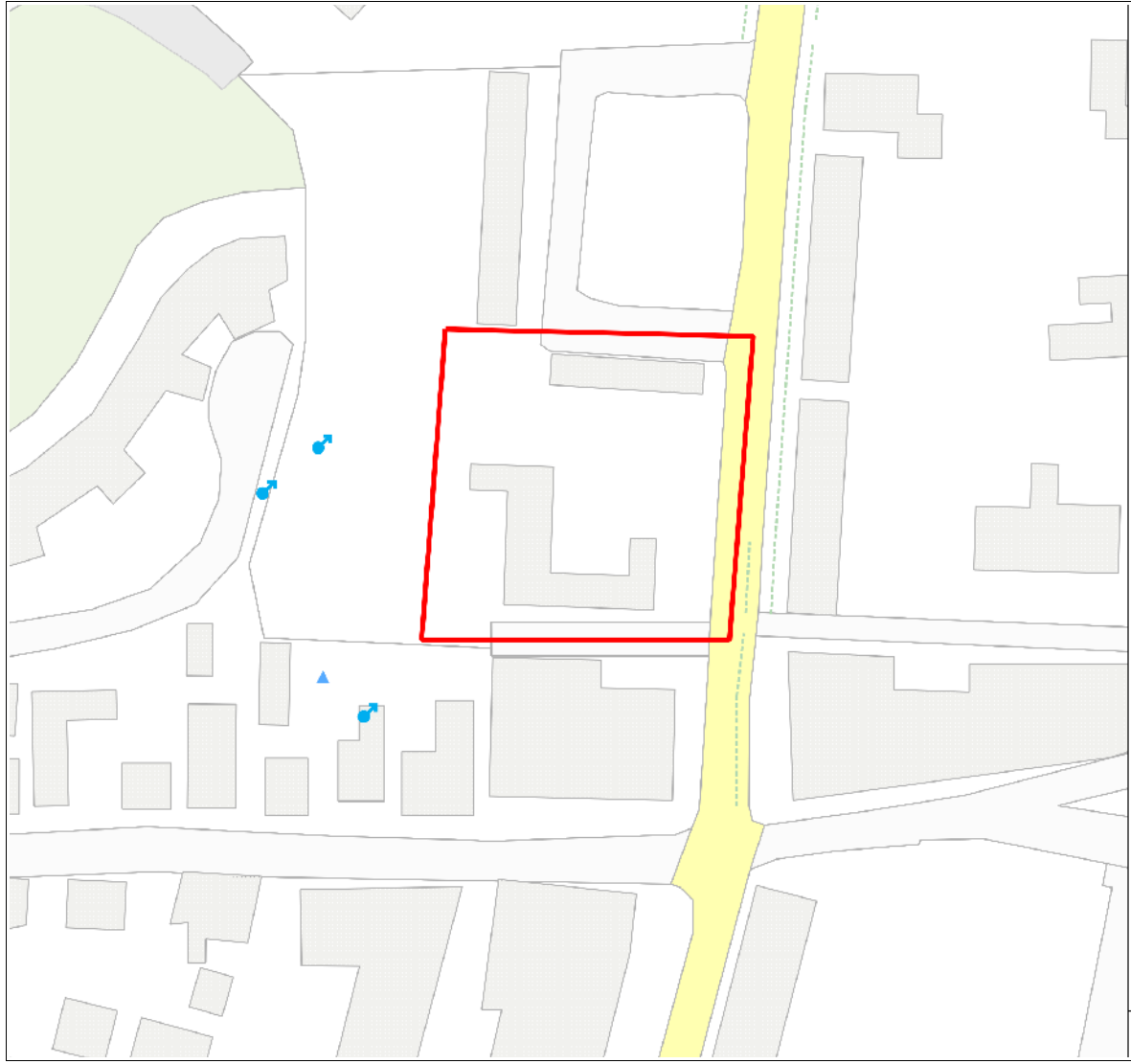

Afbeelding 5. De Koesteg, gelegen in deelgebied Brinkstraat.

Bijlage 2 Verspreidingskaarten

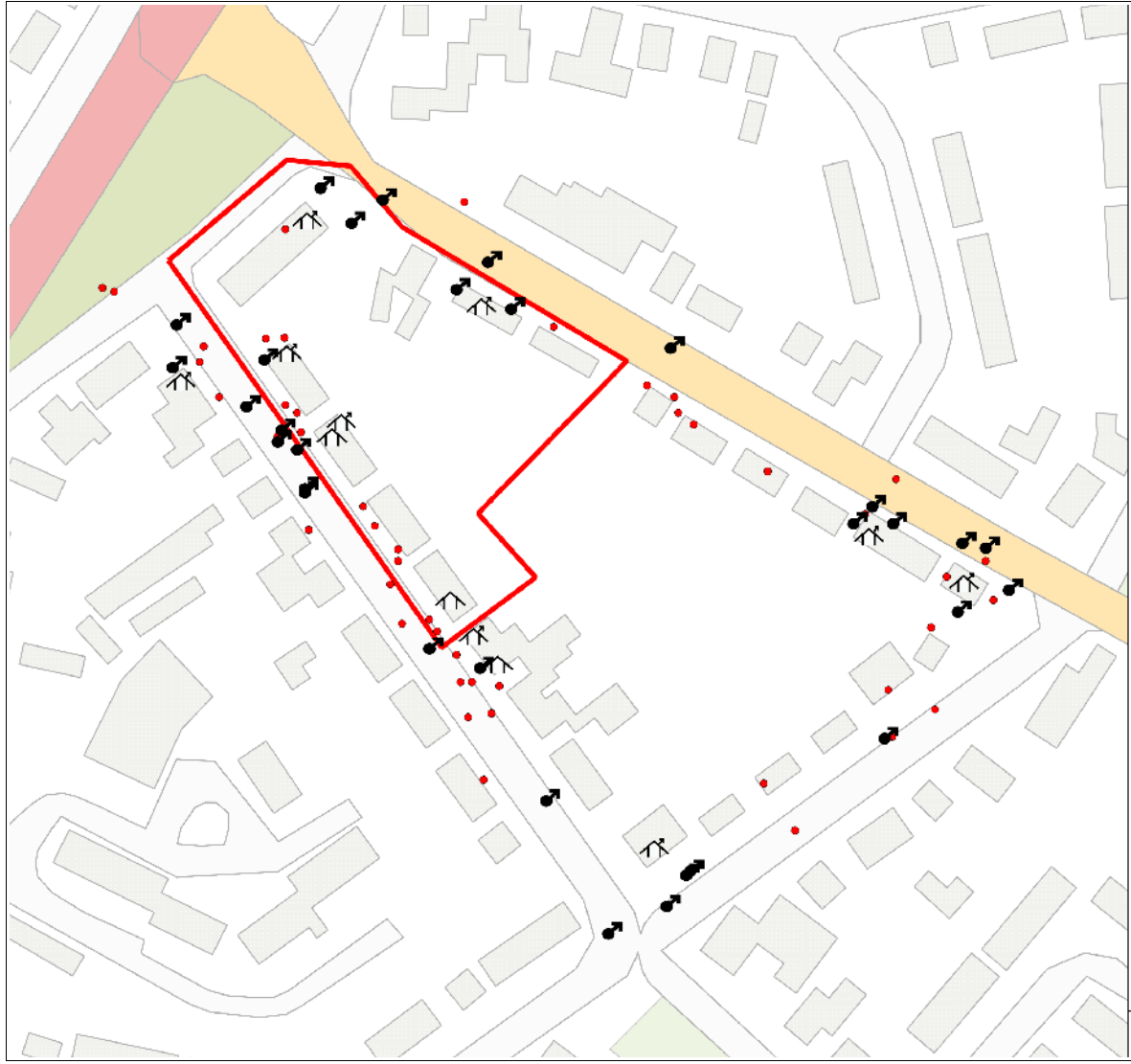

- Legenda**
- overige vleermuizen
    - ▲ ruige dwergvleermuis - foeragerend
    - ♂ ruige dwergvleermuis - roepend
  - plangebied

© Dienst voor het kadaster en de openbare registers.
Apeldoorn, 2012

Legenda

gewone dwergvleermuis

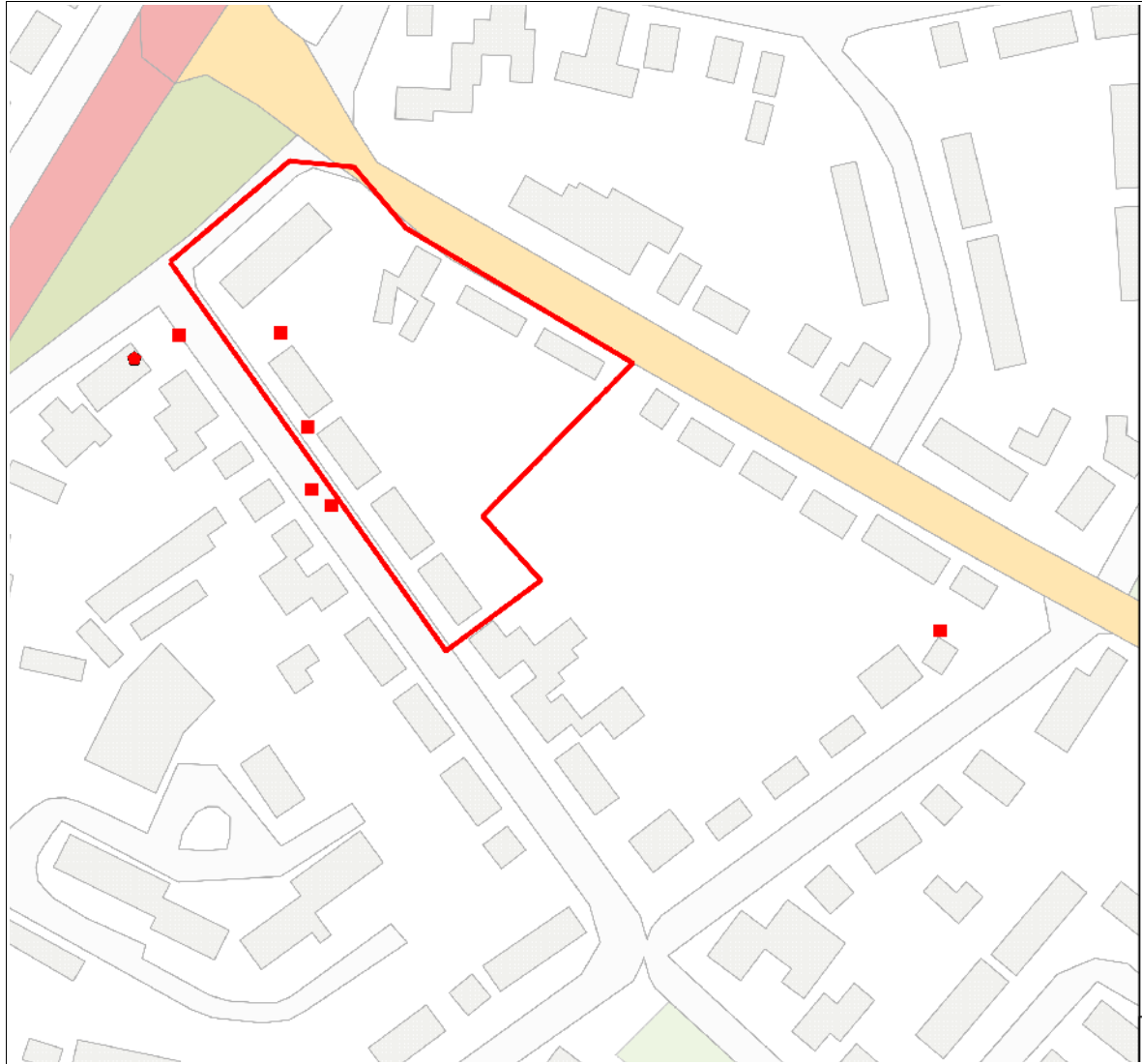
- foeragerend
- ♂ roepend
- ↑ zomerverblijfplaats
- ↑ paarverblijfplaats

plangebied

□

 Regelink
Ecologie & Landschap

© Dienst voor het kadaster en de openbare registers.
Apeldoorn, 2012

Legenda

overige vleermuizen

- laatvlieger - foeragerend
- ◆ laatvlieger - zomerverblijfplaats

plangebied

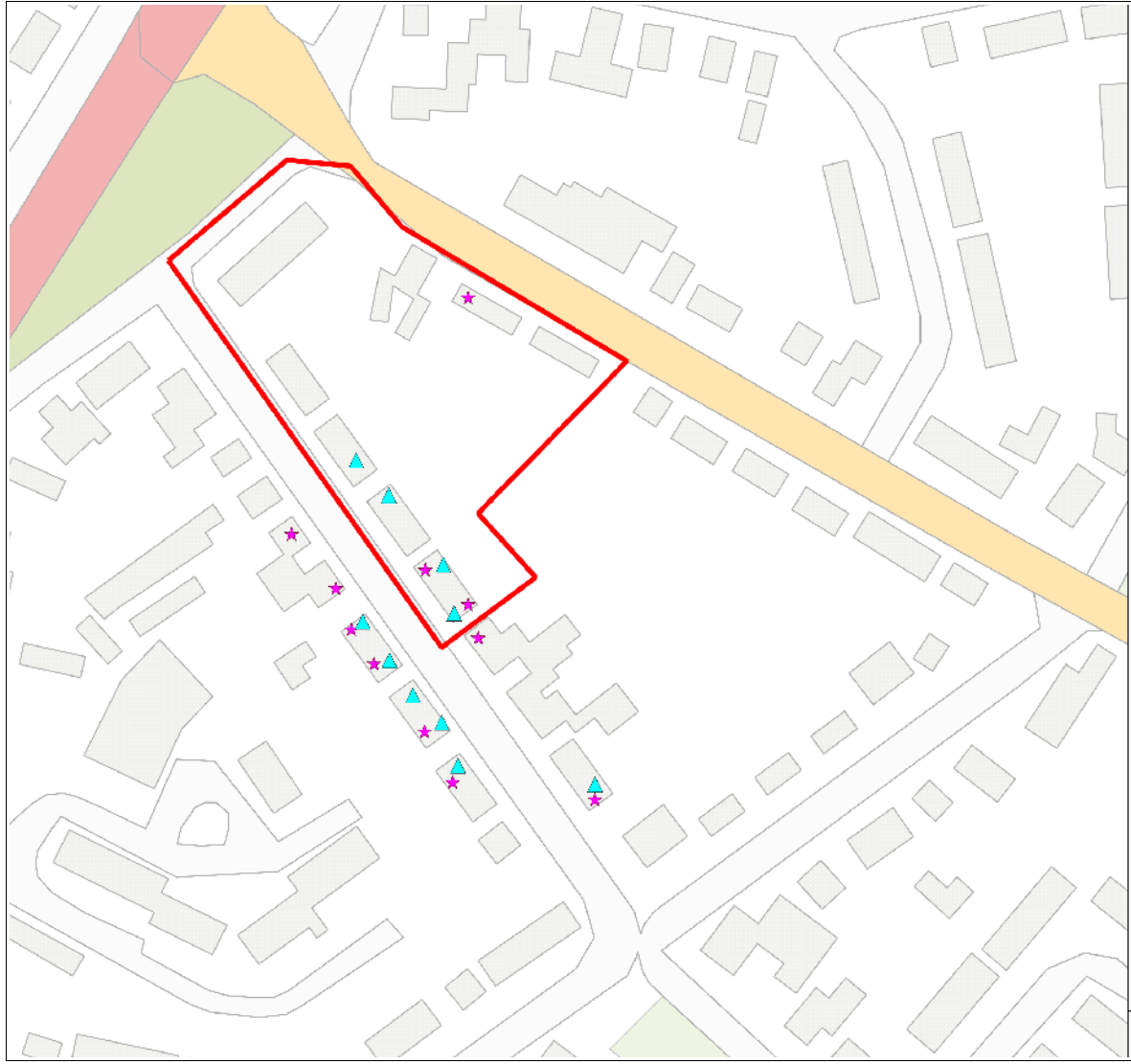
□

Regelink
Ecologie & Landschap

© Dienst voor het kadaster en de openbare registers,
Apeldoorn, 2012

Legenda

- broedvogels
▲ gierzwaluw
★ huismus

plangebied
□

Regelink
Ecologie & Landschap

© Dienst voor het kadaster en de openbare registers.
Apeldoorn, 2012

Bijlage 3 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dieren en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

A. Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepaling welke relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB)

Op 23 februari 2005 is de “AmvB art. 75” van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AmvB de gedragscode.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
- bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Er dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden niet onder een van deze categorieën vallen en er een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1 is. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Daarbij wordt getoetst of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is, en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

De soorten zoals opgenomen in Tabel 2 zijn strenger beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten uit Tabel 3 zijn de zwaarst beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën, geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en welke negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben, zijn ontheffingsplichting. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkende belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- bescherming van flora en fauna;
- openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV (nu EL&I) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn

door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet. Het betreft dan vogels die:

- het gehele jaar door gebruik maken van hun nestlocatie als vaste rust- en/of verblijfplaatsen;
- erg honkvast en al dan niet koloniebroeders zijn. Deze soorten keren ieder jaar naar dezelfde locaties terug. De voorwaarden waaraan de nestlocaties moeten voldoen zijn erg specifiek en vaak slechts in beperkte mate in het landschap beschikbaar;
- jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruik maken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Indien een jaarrond beschermd nest is aangetroffen moet altijd een omgevingscheck uitgevoerd worden. Een deskundige dient dan te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

C. Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten op Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Een overzicht van goedgekeurde gedragscodes is te vinden op:

<http://www.hetInvloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/overzicht-van-gedragscodes-en-besluiten-flora-en-faunawet/overzicht-gedragscodes>.

Bijlage 4 Definities

Algemeen belang

Een object of locatie is voor vleermuizen van algemeen belang wanneer door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan dit object of deze locatie (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt maar hiermee de duurzame instandhouding van die populatie niet in gevaar komt.

Baltslocatie

Een locatie waar de functie baltsen is, en geen paarterritoria of paarverblijfplaatsen worden waargenomen.

Baltsroep

Sociaal geluid (roep) dat mannelijke vleermuizen gedurende de paartijd produceren met de functie om vrouwtjes te lokken en andere mannetjes af te weren. De baltsroep kan bestaan uit een werfroep en contactroep.

Bijzonder belang

Een object of locatie is voor vleermuizen van bijzonder belang wanneer door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan dit object of deze locatie (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt en daarmee de duurzame instandhouding van die populatie in gevaar komt.

Compensatiemaatregelen

Maatregelen die blijvend negatieve effecten van een ingreep op essentiële functies (vaste rust- of verblijfplaats, foerageergebied, vliegroute) van een of meerdere (soorten) vleermuizen opvangen.

Contactroep

Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannelijke vleermuizen reageren op andere vleermuizen die hun territorium binnenvliegen of een baltsplaats naderen.

Ecotoop (of landschapselement)

Het kleinste, ecologisch nog onderscheidbare gebied in een classificatiesysteem van landschappen. Het vertegenwoordigt een relatief homogene, ruimtelijke gebiedseenheid met eigenschappen voor het meten en vastleggen van de gebiedsstructuur, functie en verandering.

Foerageergebied

Gebied waarbinnen een soort foerageert.

Foerageren

Verzamelen van voedsel.

Inpassingsplanning / inpassingsplan

Planning / plan dat beschrijft hoe een ruimtelijke ontwikkeling in functies van het landschap en flora en fauna ingepast kan worden.

Kolonie

Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vrouwtjes (matriarchaal systeem) die in de loop van de verschillende seizoenen een netwerk aan verschillende verblijfplaatsen, vliegroutes en jachtgebieden gebruikt.

Kraamverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie kramen is.

Migratieroute

Vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa.

Mitigatiemaatregelen

Maatregelen die dienen om een negatief effect van een ingreep op de vleermuizen zoveel mogelijk verzachten.

Paargebied

Gebied waarin een hoge concentratie aan paarterritoria of paarverblijfplaatsen ligt.

Paarlocatie (zwermlocatie)

Locatie waarvan de functie paren is.

Paarterritorium

Territorium waarbinnen een mannelijke vleermuis baltst en deze verdedigt tegen andere mannetjes. Binnen een paarterritorium ligt de paarverblijfplaats.

Paarverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in voorjaar en/of najaar (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie paren is.

(Lokale) populaties

Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vleermuizen van een soort (mannetjes en vrouwtjes) die gedurende de winter of de zomer in een bepaald gebied leven en waarbij uitwisseling met andere populaties voornamelijk door middel van migratie en/of op zwermlocaties plaatsvindt.

Rustplaats

Object waarin of waaraan een vleermuis gedurende de nacht rust, maar waarin of waaraan door die vleermuis niet de dag wordt doorgebracht.

Sociale geluiden

Geluiden die vleermuizen met hun stembanden produceren en die voornamelijk een rol spelen in de sociale interactie tussen dieren (in tegenstelling tot echolocatiegeluiden) en waarvan niet de specifieke functie (bijvoorbeeld De baltsroep) is vastgesteld.

Tussenverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de overgang van zomer- naar winterseizoen en winter- naar zomerseizoen (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, de functie niet parplaats is en welke dienst voor het overbruggen van afstand en/of tijd tussen de seizoenen.

Werfroep

Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannetjes de locatie van hun territorium en/of baltsplaats kenbaar maken.

Winterverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de winter (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie overwinteren is.

Verblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, maar de functie onbekend is.

Vliegroute

Vaste route vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied, waarvan minimaal 5% van de in de verblijfplaats aanwezige individuen gebruik maakt.

Zomerverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer (gedurende de kraamtijd) (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, maar de functie niet kramen is of de functie onbekend is.

Zwermen

Gedrag dat veel vleermuissoorten vertonen voordat zij een verblijfplaats binnenvliegen en dat zich kenmerkt door het herhaaldelijk naderen (aanvliegen) van de toegang van de verblijfplaats zonder deze definitief te betreden.

Zwermlocatie

Locatie waar dieren in herfst of voorjaar zwermen (vaak bij of in winterverblijfplaatsen).